

УДК 378.147.016:81'243:378.1.014.3(4)

І. ШПАК, А. МУНТЯН

ПРИЙОМ ДРАМАТИЗАЦІЇ У РАМКАХ КОМУНІКАТИВНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті проаналізовано актуальні проблеми навчання іноземних мов, а саме застосування прийому драматизації в рамках комунікативної методики навчання іноземної мови на практичних заняттях з англійської мови в університетах. Висвітлено чотири типи драматизації та доведено, що не всі вони можуть бути ефективно застосовані на практичних заняттях в університетах. Акцентовано на тому, що прийом драматизації є одним з ефективних засобів навчання іноземної мови в рамках комунікативної методики.

Ключові слова: комунікативна методика викладання іноземних мов, прийом драматизації, типи драматизації, планування.

У сучасному світі беззаперечним є той факт, що англійська мова є найпоширенішою. Близько двох мільярдів людей використовують її для повсякденного спілкування, ведення бізнесу, подорожей тощо. Постійне зростання потреби в комунікативній компетенції в англійській мові породжує попит на викладання англійської мови по всьому світу. Можливості її вивчення – безмежні – на заняттях в університетах, у подорожах, навчаючись за кордоном, за допомогою засобів масової інформації та Інтернету.

Мета статті – висвітлення використання прийому драматизації у рамках комунікативної методики навчання іноземних мов.

Якщо говорити про формальний підхід до вивчення іноземної мови, необхідно зауважити, що в останні десятиліття в ньому відбулись певні зміни, а саме зміни в діяльності викладача. Змінилося місце викладача в навчальному процесі, завдання, поставлені перед ним. Центральне місце в навчальному процесі сьогодні займає учень, студент, слухач – саме він активно вибудовує початковий процес. Викладач більше не є центральною фігурою, замість цього він займає місце активного помічника, або координатора, що лише задає напрям і допомагає студенту рухатися правильним шляхом. Трапилось це власне тому, що змінились акценти у вивченні іноземної мови та наприкінці 90-х рр. ХХ ст. поширився комунікативний підхід навчання іноземних мов (communicative language teaching – CLT). У вітчизняній науці в цій сфері працюють такі вчені, як Є.І. Пассов, Р.П. Мільруд, І.Р. Максимова, І.Ю. Павловська та інші. Головним завданням цього підходу є навчання комунікативної компетенції. Комунікативна компетенція – це здатність студента відтворити мовне висловлювання в комунікативній ситуації. Вона співвідноситься зі знанням студента того, як будується речення (частини мови, граматичні часи, фрази тощо). Комунікативний підхід відрізняється від граматичного тим, що студент не має досконало знати граматичні правила, а радше має бути здатним використовувати мову для осмисленої комунікації.

Автори статті “Сучасні методи викладання” І.Г. Чоботарева та І.А. Гришан зазначають, що на сьогодні для навчального процесу актуальними є комп’ютерні технології: “Комп’ютери, електронні матеріали, підручники, енциклопедії дають змогу підняти навчальний процес на новий рівень” [2]. Це дає змогу студентам самостійно аналізувати значну кількість інформації, зіставляти різноманітні джерела й

робити власні висновки. Інформаційні технології сприяють розвитку когнітивних навичок у студентів: самостійно мислити, вирішувати поставлені завдання, синтезувати інформацію [2].

Ще одним різновидом комунікативного заняття з іноземної мови може бути заняття-драматизація, оскільки методичним змістом заняття є саме комунікація.

Під драматизацією в процесі навчання іноземної мови розуміють креативне використання письмової й усної мови на основі художнього літературного доробку [1].

Граючи роль, учень не просто починає розмовляти мовою літературного героя, не просто стає цим героєм на декілька хвилин, драматизована розповідь залишає тривале й сильне враження. А отже, “основна цінність драматизації полягає в тому, що вона дає можливість детально ознайомитись з літературним доробком. Завдяки перевтіленню, драматизація сприяє глибинному розумінню літературного доробку. А це саме те, до чого ми прагнемо, навчаючи учнів читання й говоріння іноземною мовою” [1]. На наш погляд, при тому, що автор певною мірою має рацію, це твердження є дещо однобічним. Драматизація у процесі навчання іноземних мов не зводиться до театрального відтворення літературних доробків, це явище ширше й багатогранніше.

У ХХ ст. П. Слейд після тривалих спостережень за “creative play” дітей на вулицях Лондона сформував “child drama philosophy”. Пізніше він також застосував прийоми драматизації на дорослих для вибудовування їх впевненості. П. Слейд вважав, що традиційні вправи, з якими учні й студенти стикаються на заняттях в навчальних закладах, знищують творчість, яка є в кожній людині [4]. Водночас він вважав, що вправи мають бути спрямовані на розвиток творчості, уяви, емоцій учнів, що передбачає взаємодію учнів і студентів у реальних комунікативних ситуаціях. Драматизація дає змогу студентам пережити певні ситуації, тим самим надаючи їй особистого характеру, а особистий характер і переживання, емоційна забарвленість підвищує ефект засвоєння матеріалу з іноземної мови, оскільки поряд з інтелектом здійснюються також і емоції. Особисто значущою ситуацію робить роль, яку отримує студент. Тут слід зробити акцент на тому, що не є важливим, чи це роль героя літературного твору, чи це будь-яка інша роль. У звичному розумінні під драматизацією розуміють театральну постановку того чи іншого літературного доробку в аудиторії, проте, існує безліч життєвих ситуацій, які можуть бути “драматизовані” в аудиторії і не належать до літератури (наприклад, відтворення популярного ток-шоу). З іншого боку, постає питання, де полягає межа між рольовою грою та драматизацією, чи можуть бути наявні елементи драматизації в рольовій грі тощо. Р.В. Фастовець, наприклад, визначає рольову гру як один з видів сучасних соціальних технологій, різновид рольової гри, яка реалізується у двох варіантах: перетворення монологічного тексту в діалог або постановка п’єси на одну дію за художнім доробком. Ще одним прикладом драматизації, на наш погляд, може бути різновид activity, що називається peer teaching, де студент на деякий час вживається в роль викладача.

Драматизація у процесі навчання іноземних мов визначається як унікальний методичний прийом, який сприяє як формуванню мовних навичок, так і більш глибинному розумінню інших предметних галузей, зокрема психології та літератури. Використання драматизації в навчанні іноземних мов допомагає:

1. Розвивати соціальну свідомість.
2. Розвивати лінгвістичну свідомість.
3. Діагностувати інтереси й потреби учнів.

4. Стимулювати студентів з різним мовним рівнем до використання іноземної мови [3].

Виділяють такі типи драматизації відповідно до її ролі у навчанні іноземних мов:

- 1) пантоміма;
- 2) імпровізація;
- 3) формальна драматизація;
- 4) неформальна драматизація.

Пантоміма – повністю заснована на невербальній поведінці для передачі значення. Незважаючи на те, що невербальна комунікація теж комунікація і є дуже важливою, на наш погляд, такий тип драматизації більше підходить для занять у молодшій і середній школі, ніж для університетських занять.

Імпровізація – найбільш цікавий тип драматизації, на наш погляд, для використання в університеті. В основі імпровізації лежать такі принципи: а) відсутність підготовчої роботи, б) проводиться безпосередньо в аудиторії, в) матеріал для імпровізації має бути знайомим або зрозумілим всім студентам, г) студенти не обмежені у виборі мовних засобів. Імпровізація ефективна в парах і групах, спонукає до спонтанного мовлення, що приводить до розвитку fluency.

Формальна драматизація – надзвичайно структурована. Найбільш неефективна з комунікативної точки зору, оскільки студенти або читають свої “ролі”, або презентують те, що завчили заздалегідь. За такого типу драматизації комунікативні навички студентів не розвиваються, а отже, цей тип драматизації не може бути цікавим з точки зору комунікативної методики навчання іноземних мов.

Неформальна драматизація – з одного боку, є найпростішим типом драматизації, але з іншого – найбільш непередбачуваним. Студентам дають повну свободу в трактуванні й інтерпретації сцени, ролей або ідей. Проте у процесі неформальної драматизації студенти не обмежені у виборі мовних засобів, вони вільні у виборі лексичних і граматичних структур, а отже, отримують можливість розвивати навички непідготовленого мовлення. Неформальна драматизація на рівні з імпровізацією є найлогічнішим типом драматизації для використання на заняттях з іноземної мови в університетах.

Висновки. По-перше, на нашу думку, не слід трактувати драматизацію у навчанні іноземних мов лише як постановку сцен з відомих літературних творів, адже будь-яка життєва ситуація може бути драматизована в аудиторії за належної підготовки. По-друге, очевидним є той факт, що не всі типи драматизації відповідають вимогам комунікативної методики навчання іноземних мов. По-третє, не всі типи драматизації можуть бути ефективно застосовані на університетських заняттях з іноземної мови.

Проте слід зазначити, що, незважаючи на всі можливі переваги драматизації при навчанні іноземних мов, цей прийом не має бути єдиним при плануванні занять. Оптимальним є варіант поєднання драматизації з іншими традиційними та нетрадиційними формами та підходами роботи, враховуючи завдання та цілі заняття, студентської групи, теми, контенту начального матеріалу.

Список використаної літератури

1. Белянко Е.А. Драматизация в обучении английскому языку / Е.А. Белянко. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2013. – 93, [1] с. – (Серия “Сердце отдаю детям”).
2. Чеботарева И.Г. Современные методы преподавания [Электронный ресурс] / И.Г. Чеботарева, И.А. Гришан. – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/SND/Pedagogica/5_chebotareva.doc.htm.

3. Килина А.О. Прием драматизации в обучении иностранному языку [Электронный ресурс] / А.О. Килина. – Режим доступа: http://rgu-penza.ru/mni/content/files/2011_1_KilinaAO.pdf.

4. Peter Slade. Play [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sesame-institute.org/peter-slade>.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2013.

Шпак И., Мунтян А. Прием драматизации в рамках коммуникативной методики обучения иностранным языкам

В статье проанализированы актуальные проблемы обучения иностранным языкам, а именно применение приема драматизации в рамках коммуникативной методики обучения иностранным языкам во время практических занятий по английскому языку в университетах. Представлены четыре типа драматизации и доказано, что не все они могут быть эффективно применены в проведении практических занятий в университетах. Акцентировано внимание, что прием драматизации является одним из эффективных средств обучения иностранным языкам в рамках коммуникативной методики.

Ключевые слова: коммуникативная методика обучения иностранным языкам, прием драматизации, типы драматизации, планирование.

Shpak I., Muntyan A. Dramatization Technique in the Framework of Communicative Language Teaching

In the given article urgent problems of foreign language teaching, i.e. dramatization technique in the framework of communicative language teaching application are analyzed. Basing on the fact that communicative competence needs are constantly growing in the modern world the authors speculate on different approaches and techniques which can be used for effective English language teaching in the classroom. Dramatization while foreign language teaching can be analyzed as a unique teaching technique which helps not only in formation of language skills, but also in deeper understanding of other subjects, such as literature and psychology. The authors point out four basic types of dramatization, which are pantomime, improvisation, formal dramatization and informal dramatization. According to the authors some types of dramatization (such as improvisation and informal dramatization) are more useful for practical application at the classes of English than the others (pantomime and formal dramatization). Dramatization technique is analyzed in the article in the framework of communicative teaching, which means that the types of dramatization technique should be effective from the communicative point of view in the classroom. Formal dramatization type is the least relevant from the communicative point of view, as far as it goes against basic principles of communication – spontaneous speaking. On the other hand it is stated that the dramatization technique is one of extremely effective teaching tools in the communicative language teaching framework. The dramatization technique facilitates and helps to develop social consciousness and linguistic consciousness; it also helps to establish interests and understand students' needs and to stimulate students with different levels of competence in foreign language to use it in quasi real communicative situations.

Later the authors draw attention to the fact that dramatization is not strictly a theatrical staging of a literary work. From our point of view any real life situation or event can be dramatized in the classroom.

In the conclusion, it should be stated, that despite all possible advantages of the dramatization technique application while foreign language teaching class, it should not be the only technique used in the classroom. The optimal option is to combine the dramatization technique with other formal and informal ways and methods of teaching, while taking into account aims of the class, student group, topic of the class and exact teaching material.

Key words: communicative methods of foreign language teaching, dramatization technique, types of dramatization, planning.